

«ՍԵՎԱՆԻ Խ.ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ Միջառարկայական կապերը որպես սովորողների
ուսուցումը և դաստիարակությունը խթանող միջոց

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ Արմինե Ժորայի Մարգարյան

ԽՈՒՄԲ/ԱՌԱՐԿԱ՝ 4-րդ/ Պատմություն

ՍԵՎԱՆ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն	3
ԳԼՈՒԽ 1. ՄԻՋԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐԸ ՈՐՊԵՍ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ԵՎ ԴԱՍՏԻԱՐԿԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽԹԱՆՈՂ ՄԻՋՈՑ	5
1.1. Միջառարկայական կապերի կիրառումը	5
1.2. Միջառարկայական կապերի հիմնախնդիրները դասավանդման պրակտիկայում	7
ԳԼՈՒԽ 2. ՄԻՋԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐԻ ՍՏԵՂԾՈՒՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻՆ.....	9
2.1. Հայոց պատմության ուսուցման մեջ միջառարկայական կապերի իրականացումը	10
2.2. Ինտեգրված դաս	11
Եզրակացություններ	15
Օգտագործված գրականության ցանկ	17

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Թեմայի արդիականությունը: Միջառարկայական կապերը կարող են զգալիորեն բարձրացնել ուսուցման և դաստիարակության արդյունավետությունը, եթե դրանք ներառվեն արտադպրոցական գործունեության տարբեր ձևերի և բովանդակության մեջ: Միջառարկայական կապերում հսկայական կրթական հնարավորություններ կան աշակերտների աշխարհայացքի ձևավորման, բարոյական որակների, գեղագիտական ապրումների զարգացման համար: Առաջարկվում են միջառարկայական կապերի կիրառմամբ միջոցառումների սցենարներ կրտսեր դպրոցականների համար: Ուսուցման գործընթացի բարելավման խնդիրը միշտ արդիական է ցանկացած ակադեմիական առարկայի ուսուցչի համար: Անհրաժեշտ է, որ վերապատրաստումը միշտ համապատասխանի հասարակության սոցիալական կարգին, որի փոփոխությունը կապված գիտության, տեխնիկայի և արտադրության զարգացման հետ, պետք է հաշվի առնել վերապատրաստման տեսության և մեթոդաբանության մեջ: Միջառարկայական մոտեցումը լուծում է կրթության առարկայական համակարգում առկա հակասությունը առարկաներում ցրված աշակերտների կողմից գիտելիքների յուրացման և դրանց սինթեզի, գործնականում, աշխատանքի և մարդու կյանքում ինտեգրված կիրառման անհրաժեշտության միջև: Գիտելիքը ինտեգրված կերպով կիրառելու, այն սինթեզելու, գաղափարներն ու մեթոդները մի գիտությունից մյուսը փոխանցելու կարողությունը հիմնված է գիտական և տեխնոլոգիական առաջընթացի ժամանակակից պայմաններում մարդու գործունեության ստեղծագործական մոտեցման հիմքում: Նման հմտություններով զինվելը միջնակարգ և բարձրագույն կրթության հրատապ խնդիր է, որը թելադրված է գիտության մեջ ինտեգրման միտումներով և լուծվում միջառարկայական մոտեցման միջոցով:

Հետազոտական խնդիր: Ուսումնասիրել դասավանդման գործընթացի կազմակերպման պայմանների բացահայտում, որոնք ապահովում են աշակերտների՝ հայոց պատմության հետ միջառարկայական կապեր հաստատելուն:

Ուսումնասիրության նպատակը՝ միջառարկայական մոտեցման հիման վրա աշակերտների համար հայոց պատմության դասաժամերին դասավանդման արդյունավետության բարձրացման գիտական հիմնավորումը:

Հետազոտության առարկան: Միջառարկայական կապերը հայոց պատմության դասաժամերին, որպես սովորողների ուսուցումը և դաստիարակությունը խթանող միջոց:

Հետազոտության վարկած: Եթե գիտությունների դասընթացի բովանդակության ձևավորումը հիմնված է միջառարկայական մոտեցման և համապատասխանաբար կառուցված վրան, ապա դա կբարելավի աշակերտների կրթության և դաստիարակության մակարդակը:

Հետազոտության նպատակները. հիմնվելով մեթոդական, մանկավարժական և հոգեբանական գրականության վերլուծության վրա, հիմնավորել հայոց պատմության դասավանդման արդիականությունը աշակերտների համար ուսուցման ոլորտներում միջառարկայական մոտեցման հիման վրա. մշակել դասընթացի բովանդակությունը միջառարկայական մոտեցման հիման վրա դասավանդելու օրինակով աշակերտներին ուսումնասիրության ոլորտներում:

Աշխատանքի կառուցվածքն ու ծավալը: Աշխատանքը բաղկացած է բովանդակությունից, ներածությունից, բուն նյութից, եզրակացությունից, ինտեգրված դասի նմուշ օրինակից, օգտագործված գրականության ցանկից:

ԳԼՈՒԽ 1.

ՄԻՋԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐԸ ՈՐՊԵՍ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ԵՎ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽԹԱՆՈՂ ՄԻՋՈՑ

1.1. Միջառարկայական կապերի կիրառումը

Մի քանի առարկաներ միավորելու գաղափարն առաջացել է անցյալ դարերում: Այսպիսով, XIII-XIV դարերում այս հարցով զբաղվել են այնպիսի հայտնի ուսուցիչներ, ինչպիսիք են Հերբարտ Ի.Ֆ., Կոմենիուս Յ.Ա., Ջ. Լոկը, Պետտալոցի Ի.Գ., XIV-XX դարերում՝ ռուս գիտնական Ուշինսկին: 1961 թվականին հայտնվեց «միջառարկայական կապերի» առաջին սահմանումը և հնչեց որպես «ուսումնական ծրագրերի փոխադարձ հետևողականություն, որը պայմանավորված է դիդակտիկ նպատակներով և գիտությունների համակարգով»:¹

Գիտնականների մեծ մասը կարծում է, որ միջառարկայական կապերի իրականացումը կարող է նպաստել բոլոր ուսումնական գործառույթների իրականացմանը: Դրանք ներառում են՝ զարգացնող, կրթող և կրթական: Դասարանում միջառարկայական կապերի իրականացման հիմնական արդյունավետ ձևը կիրառական խնդիրների լուծումն է, և ենթադրվում է, որ միջառարկայական կապերը իրականության կապեր են, դրանք կարող են արտացոլել աշխարհի օբյեկտիվությունը և միևնույն ժամանակ որոշել մեթոդները, ձևերը և կրթության բովանդակությունը:

Նրանք բացահայտեցին միջառարկայական կապերի հիմնական դիդակտիկ գործառույթները, ինչպես նաև դրանց իրականացման հնարավորությունը դասարանում, բացահայտեցին միջառարկայական կապերի հիմնական մանկավարժական խնդիրները: Միջառարկայական կապերը ուսուցման գործընթացում գիտության հիմունքների խորը և համակողմանի յուրացման դիդակտիկ պայման և միջոց են, որոնք նպաստում են գիտելիքների ավելի խորը յուրացմանը, կրթական գործընթացի կատարելագործմանը և դրա օպտիմալ կազմակերպմանը, գիտական աշխարհայացքի ձևավորմանը, գիտական օրենքների և հասկացությունների ձևավորմանը:

¹ Մեյսկա Աստվածատրյան, Անահիտ Արևուդյան, Սիրամարգ Վարդուման, Իզաբելա Օհանովա, Ռուբեն Պետրոսյան, Լենա Երեմյան, «Ինտեգրված թեմատիկ միավորներ», Երևան, 2003թ., 256 էջ:

Ավելին, դրանք օգնում են աշակերտների գիտելիքների գիտական մակարդակի բարձրացմանը, տրամաբանական մտածողության և ստեղծագործական կարողությունների զարգացմանը²:

Միջառարկայական կապերի իրականացումը օգնում է վերացնել նյութի ուսումնասիրության կրկնությունը, բարենպաստ պայմաններ է ստեղծում աշակերտների հմտությունների և կարողությունների ձևավորման համար և խնայում է ժամանակը:

Միջառարկայական կապերի սկզբունքի շնորհիվ ձևավորվում է աշակերտների համակարգային գիտելիքները և դիալեկտիկական մտածողությունը, տարբեր առարկաների ուսուցիչների աշխատանքի համակարգում, նրանց համագործակցությունը, ինչպես նաև ընդհանուր գիտական հասկացությունների միասնական մեկնաբանությունը: Այս ամենը կատարում է կրթական, զարգացնող և մեթոդական գործառույթ աշակերտների ճանաչողական հետաքրքրությունների ձևավորման գործում:

Միջառարկայական կապերը ժամանակի դպրոցական կրթության կարևորագույն սկզբունքներն են, որ նպաստում են սովորողների գիտելիքների համակարգմանը, ուսումնադաստիարակչական գործընթացի միասնականացմանը, նրանց հետաքրքրությունների, անհատական հակումների և կարողությունների զարգացմանը:

Միջառարկայական կապերը ուսուցման գործընթացում իրականացվում են մեթոդաբանական, կրթական, զարգացացնող, դաստիարակչական, կառուցողական գործառույթներով³:

Ուսուցիչը միջառարկայական կապերի միջոցով նպաստում է սովորողների գիտելիքների ինտեգրմանը, բազմակողմանի զարգացմանը, ինտելեկտի կատարելագործմանը, մտահորիզոնի ընդարձակմանը: Միջառարկայական կապերը խթանում են սովորողների դիտարկելու, հետազոտելու, հայտնագործելու, ստեղծագործելու կարողությունների ձևավորումը:

² Մելայա Աստվածատրյան, Անահիտ Արևուդյան, Սիրամարգ Վարդուման, Իզաբելա Օհանովա, Ռուբեն Պետրոսյան, Լենա Երեմյան, «Ինտեգրված թեմատիկ միավորներ», Երևան, 2003թ., 256 էջ:

³ Մելայա Աստվածատրյան, Անահիտ Արևուդյան, Սիրամարգ Վարդուման, Իզաբելա Օհանովա, Ռուբեն Պետրոսյան, Լենա Երեմյան, «Ինտեգրված թեմատիկ միավորներ», Երևան, 2003թ., 256 էջ:

1.2. Միջառարկայական կապերի հիմնախնդիրները դասավանդման պրակտիկայում

Այս խնդիրները բացահայտելու, բնութագրելու և վերացնելու ուղիներ գտնելու համար անհրաժեշտ է ինտենսիվ որոնում կատարել օպտիմալ պայմանների, փուլերի և ուղիների՝ կրթական թեմաներում միջառարկայական կապերի դիդակտիկ մոդելը վերածելու այդ կապերի յուրացման և հաստատման փաստի: Այս գործընթացի արդյունավետության չափանիշները կլինեն աշակերտների գիտելիքների բարձրացումը և, առաջին հերթին, այդ գիտելիքների հետևողականությունը, նրանց շարժունակությունը և աշակերտների աշխարհայացքային ներուժը:

Միջառարկայական կապերի իրականացումը ենթադրում է տարբերակադեմիական առարկաների կողմից առաջադրված հասկացությունների նույնական, հնարավորության դեպքում, մեկնաբանություն: Այս առումով անհրաժեշտ է աշակերտներին ցույց տալ նույն հասկացության իմաստը տարբեր առարկաներից: Եթե ուսուցիչը դասի հիմնական նպատակը համարում է ընդհանուր հասկացությունների և գաղափարների յուրացումը, ապա նա պետք է հասնի աշակերտների էության ամբողջական ընկալմանը: Աշակերտների կողմից ներկայացված առարկաների իմաստը ավելի լավ յուրացնելու համար անհրաժեշտ է զուգահեռ անցկացնել դրանց բացատրության մեջ՝ նույն բառով արտահայտված այլ առարկաներում⁴:

Միջառարկայական կապերը դիտվում են որպես խնդրի տեղադրման աղբյուր և օբյեկտիվ աշխարհի բոլոր իրերի և երևույթների դիալեկտիկական փոխկապակցման բացահայտման միջոց, որպես աշակերտների ճանաչողական հետաքրքրությունների աշխարհայացքային կողմնորոշումը ձևավորող պրոբլեմային իրավիճակներ ստեղծելու միջոց, Կրթության մեջ ճանաչողական առաջադրանքների հիմքերը. Կրթական գործընթացի կազմակերպման միջառարկայական և խնդրահարույց մոտեցումները փոխկապակցված են: Միջառարկայական կապերի հիման վրա առաջանում է կոնկրետ հակասություն գիտելիքների և հմտությունների առարկայական յուրացման և այլ առարկաների դասավանդման ժամանակ դրանց

⁴ «Ինտեգրումը կրթական գործընթացում» - Փնջյան Տ.-2018թ., էջ՝ 45:

կիրառման անհրաժեշտության միջև: Աշակերտների ճանաչողական գործունեության օբյեկտները հարակից բնույթի հարցերն են՝ գաղափարներ, տեսություններ, օրենքներ, փաստեր և մի շարք առարկաների համար ընդհանուր բարդ խնդիրներ: Միջառարկայական կապերը ուսուցման մեջ գործում են որպես անհատականության, նրա ճանաչողական և բարոյական ասպեկտների և համակողմանի զարգացման վրա բարդ ազդեցության գործոն: Իրական ուսուցման գործընթացում միջառարկայական կապերը նպաստում են բոլոր դիդակտիկ սկզբունքների իրականացմանը, դրանց փոխազդեցության ընդլայնմանը, ամեն կերպ նպաստելով բոլոր ուսումնական գործառույթներին:

Միջառարկայական կապերի խնդիրը պետք է բխի համակարգվածության դիդակտիկ սկզբունքից, որն արտացոլում է երևույթների կապի ավելի փիլիսոփայական հայեցակարգը և համահունչ է ուղեղի աշխատանքի համակարգայինության ֆիզիոլոգիական և հոգեբանական հասկացություններին:

ԳԼՈՒԽ 2.

ՄԻՋԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐԻ ՍՏԵՂԾՈՒՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻՆ

2.1. Հայոց պատմության ուսուցման մեջ միջառարկայական կապերի իրականացումը

Միջառարկայական կապերի ստեղծումը պատմության դասաժամերին ունի բազմակողմանի նշանակություն: Այն ապահովում է աշակերտների բազմակողմանի զարգացում, հաղորդվող նյութի արագ և հեշտ յուրացում, աշակերտների մոտ հետաքրքրասիրության մեծացում, սեր առարկայի հանդեպ: Նմանօրինակ դասերը արթնացնում են աշակերտների մոտ աշխույժ մոտեցում ուսուցանվող նյութին և դասաժամը միօրինակ ու ձանձրալի չի անցնում⁵:

Ներկայումս արդիական է գիտությունների ինտեգրացիան, աշխարհի ընդհանուր պատկերի մասին առավել ճշգրիտ պատկերացում ստանալու ձգտումը: Այդ գաղափարներն արտացոլում են գտնում ժամանակակից դպրոցական կրթության հայեցակետում: Բայց անկարելի է մեկ ուսումնական առարկայի շրջանակներում լուծել այդպիսի խնդիր: Ուստի ուսուցման տեսությունում և պրակտիկայում օգտագործում են միջառարկայական ընդհանրացումներ: Պատմության, համաաշխարհային պատմության և եկեղեցու պատմության՝ ինչպես նաև այլ առարկաների հետ ինտեգրված դասերն ունեն վառ արտահայտված կիրառական ուղղվածություն: Միջառարկայականության օգտագործումը նպաստում է սովորողների մտածողության, ինքնուրույնության, ճանաչողական և ստեղծագործական ակտիվության զարգացմանը: Նշյալով էլ պայմանավորված է աշխատանքի արդիականությունը:

Միջառարկայական կապերի իրականացումը դպրոցում կարևոր դիդակտիկական խնդիր է, բխում է սիստեմատիկության դիդակտիկական սկզբունքից: Նման կապերի հնարավորությունը պայմանավորված է նրանով, որ հայոց պատմության և կից դիսցիպլիններում ուսումնասիրվում են նույնանուն հասկացություններ: Տարբեր ուսումնական առարկաներում գիտելիքների և մեթոդների այդպիսի փոխադարձ

⁵ Браже Т.Г. Интеграция предметов в современной школе. //Литература в школе. № 5, 1996, էջ՝ 59:

ներթափանցումը ոչ միայն կիրառական ու պրակտիկ նշանակություն ունի, այլև արտացոլում է գիտության զարգացման ժամանակակից միտումները, նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում գիտական աշխարհայացքի ձևավորման համար: Հայոց պատմության ուսուցման մեջ միջառարկայական կապերի իրականացումը կապված է տարբեր ուսումնական դիսցիպլիններում նույնանուն հասկացությունների մեկնաբանության ու նրանց ուսումնասիրության ժամանակի համաձայնեցման հետ: Ներկայումս շատ աշխատանքներ են նվիրված պատմության՝ ուրիշ դիսցիպլինների հետ միջառարկայական կապերի իրականացման խնդրին:

Այսօրվա դպրոցում ուսուցումը կազմակերպվում է առանձին առարկաներից ծրագրային գիտելիքների հաղորդման եղանակով, ինչը առանձին առարկաներից տրվող գիտելիքների ամբողջություն չէ, հետևաբար աշխարհի մասին տալիս է մասնատված, ոչ ամբողջական պատկերացում: Համաաշխարհային մանկավարժական միտքը վկայում է, որ ուսուցման այս ձևը արդյունավետ չէ, և իբրև խնդրի լուծման ելք՝ առաջադրում է ինտեգրված ուսուցումը, որը միասնական մոտեցում է ցուցաբերում երևույթի ընկալմանը, գիտակցմանն ու յուրացմանը: Ինտեգրված ուսուցման ծրագրերը կազմվում են այնպես, որ մի առարկայից գիտելիքները հիմնվում են մեկ այլ կամ մի քանի այլ առարկաներից վերցրած գիտելիքների վրա: Սակայն ինտեգրումը տարբեր առարկաներից գիտելիքների տարանջատված միավորում չէ, այլ սերտորեն փոխկապակցված ամբողջություն:⁶

2.2.

Ինտեգրված դաս

Միջառարկայական կապերի դերն ու նշանակությունը ցույց տալու համար վերցրել եմ Հայոց հայրենիք թեման, որն ուսումնասիրվում է 6 –րդ դասարանում:

Գիտության զարգացումը մեզ լավ հնարավորություն է տալիս հասկանալու, թե ինչպես է տեղի ունենում սովորելու գործընթացը:

⁶ Коложвари И., Сеченикова Л. Как организовать интегрированный урок? //Народное образование 1996, № 1, էջ՝ 47:

Որպեսզի սովորելու գործընթացը հնարավոր լինի, պետք է փորձենք գրավել աշակերտների ուշադրությունը: Դասի ժամանակ մի առարկան կապելով մյուս առարկաների հետ դասը ավելի հետաքրքիր, ինֆորմատիվ և արդյունավետ է դառնում:

Մտածողության զարգացումը զգալիորեն խթանվում է, երբ ուսուցումը կազմակերպվում է հուզական մթնոլորտում: Դասի ժամանակ աշխույժ, բարձր տրամադրությունը առաջացնում է հոգեկան ուժերի վերելք, ակտիվ ճանաչողական գործունեություն, ձանձրույթն ու անտարբերությունը չեն ճնշում աշակերտին⁷:

Որպեսզի աշակերտները ունենան մնայուն գիտելիքներ, պետք է ուսուցանվող նյութը կրկնելու, ամրապնդելու, կիրառելու, կապակցելու հնարավորություններ ընձեռվեն:

Միջառարկայական կապը ցանկացած առարկայի դեպքում շատ արդյունավետ է: Եթե երեխան գիտակցում է, որ այս դասի սովորածը կարող է կիրառել նաև հաջորդ դասին, ավելի ուշադիր և հետաքրքրված է լսում և մասնակցում քննարկմանը, փորձում է ինքն էլ գտնել կապ առարկաների միջև, այսպես նաև ավելի լավ է պատկերացնում սովորածի կարևորությունը և կիրառությունը:

Ուղղորդող հարցերի միջոցով աշակերտներին մղում ենք ակտիվ մասնակցության; Ձևավորված աշխատանքային խմբերը ստանում են հանձնարարություններ: Միջառարկայական կապի ապահովումը ժամանակակից ուսուցման հիմնական պահանջներից մեկն է, որ փոխադարձաբար նպաստում է տարբեր առարկաների ուսուցման որակի և արդյունավետության բարձրացմանը:

Կիրառվել են հետևյալ մեթոդները՝ խմբային աշխատանք, բաց հարցեր, քառաբաժան: Բաց հարցեր մեթոդի միջոցով հավաքագրվել են տվյալներ:

- Հավաքել և համակարգել թեմայի պատմական գիտելիքները:

Պատմության ու մայրենի լեզվի միջառարկայան կապերի ապահովումը հիմնականում նպատակ ունի երեխաների միջև ճիշտ ձևավորելու ժամանակի ըմբռնումը՝ մի բան, որը ուսուցման հիմնական նպատակներից մեկն է: Դասագրքերում եղած բոլոր այն նյութերը, որոնք պատմական բնույթի են, պետք է ներկայացնել ժամանակաշրջանի մասին ճիշտ պատկերացում տալով, ամենից առաջ

⁷ Чепиков М.Г. Интеграция науки, М., Мысль, 1988, 98 էջ:

գործողությունների պատմական ժամանակաշրջանը ներկայացնելով: Երեխայի վառ երևակայությունը նրան թույլ կտա ճամփորդել դարերի խորքը:

- Հավաքագրել բնության հետ կապված տեղեկությունները:

Սա հնարավորություն է տալիս երեխաներին կապել բնության հետ, զգալ տալ բնության անկրկնելի գեղեցկությունները, հաղորդակցվել գեղեցիկի հետ:

- Հավաքագրել աշխարհագրության հետ կապված տեղեկությունները:

Աշխարհը ճանաչելը յուրաքանչյուր մարդու պարտականությունն ու երազանքն է, աշխարհն ու աշխարհի մասին եղած գիտելիքները երեխաների համար ոչ միայն շատ մատչելի են, այլև գրավիչ ու հետաքրքրող, ուստի դրանք պետք է փոքրիկ, չափավորված միավորներով:

- Հավաքագրել տեխնիկական գիտելիքները:

Այսօրվա մեր կյանքը հազար թելերով կապված է գիտության ու տեխնիկայի տարբեր ճյուղերի հետ:

Պատմության դասերին գիտատեխնիկական ինֆորմացիայի կարիքն ամեն օր կարող է ծագել. դա ժամակի պահանջն է ոչ միայն դասի բովանդակությունն ապահովելու, այլև միջառարկայական կապերի պահպանման առումով: Մենք ապրում ենք գիտության և տեխնիկայի զարգացման ժամանակներում, ուստի պետք է քայլենք ժամանակին համընթաց:

Հարցեր, որոնք ուղղվում են աշակերտներին՝ Հավելված 1

Օգնեցի սովորողներին բացահայտելու և խմբավորելու պատմության, մշակույթի, աշխարհագրության, գրականության նյութերը տվյալ թեմայի հետ կապված, համագործակցելու ընկերների հետ՝ փաստարկված պաշտպանելով սեփական տեսակետը, հարստացնելու հանրակրթական գիտելիքները: Յուրաքանչյուր խումբ ներկայացնում է իր աշխատանքը, ընդհանրացնում, ծավալվում է հետաքրքիր և ուսուցանող քննարկում:

Միջառարկայական կապերի շնորհիվ աշակերտներն առավել ոգևորությամբ են ներկայացնում թեման, նույնիսկ թույլ սովորող աշակերտներն են ակտիվ մասնակցում: Թեման այնպիսին է, որ թույլ է տալիս առնչվել շատ առարկաների հետ, ուստի հետաքրքրությունների շրջանակը մեծ է և յուրաքանչյուր աշակերտ դրսևորվում է իրեն հոգեհարազատ և հետաքրքրող առարկայի շուրջ:

Վերջում աշակերտները ներկայացնում են թե ինչպես պետք է լինի հայ զինվորը:
Երեխաները արժևորեցին և սրբություն համարեցին մորը, զինվորին և հայրենիքը:

Կատարեցին քառաբաժան վարժություններ.

1. Ինչ էիք տեսնում
2. Ինչ էիք զգում
3. Ինչ էիք լսում
4. Նոր վերնագիր

Հետազոտության նպատակին համապատասխան առաջարկված հարցի լուծման համար կիրառվել են հետևյալ մեթոդները՝

գիտատեսական՝

- հետազոտության հարցին առաջադրված գիտամեթոդական գրականության վերլուծություն և զուգահեռ համադրություն,

- հայոց պատմությունն առարկայի պետական չափորոշիչների, ծրագրերի, դասագրքերի վերլուծություն,

- հայոց պատմության միջառարկայական կապերի իրագործման մեթոդների, ձևերի և հնարների համակարգում,

- մասնագիտական գործունեության արդյունքների վերլուծություն,

Էմպիրիկ՝

- խմբային աշխատանք

- բաց հարցեր, քառաբաժան

- անկետավորում, թեստավորում

- ուղղակի և անուղղակի դիտումներ

- հարցադրումներ՝ քանակական հարցումներ

- վիճակագրական մեթոդներ՝ մանկավարժական փորձարկաման, արդյունքների մշակման և վերլուծության նպատակով:

Ինտեգրված դասի միջոցով հասանք հետևյալ արդյունքներին՝

- երեխաներն ամրապնդեցին իրենց գիտելիքները, հարստացրեցին այն

- ընկալեցին Հայրենիքի հիմնական գաղափարը

- ձևավորեցին ունակություններ իրենց սովորածը վերարտադրելու համար

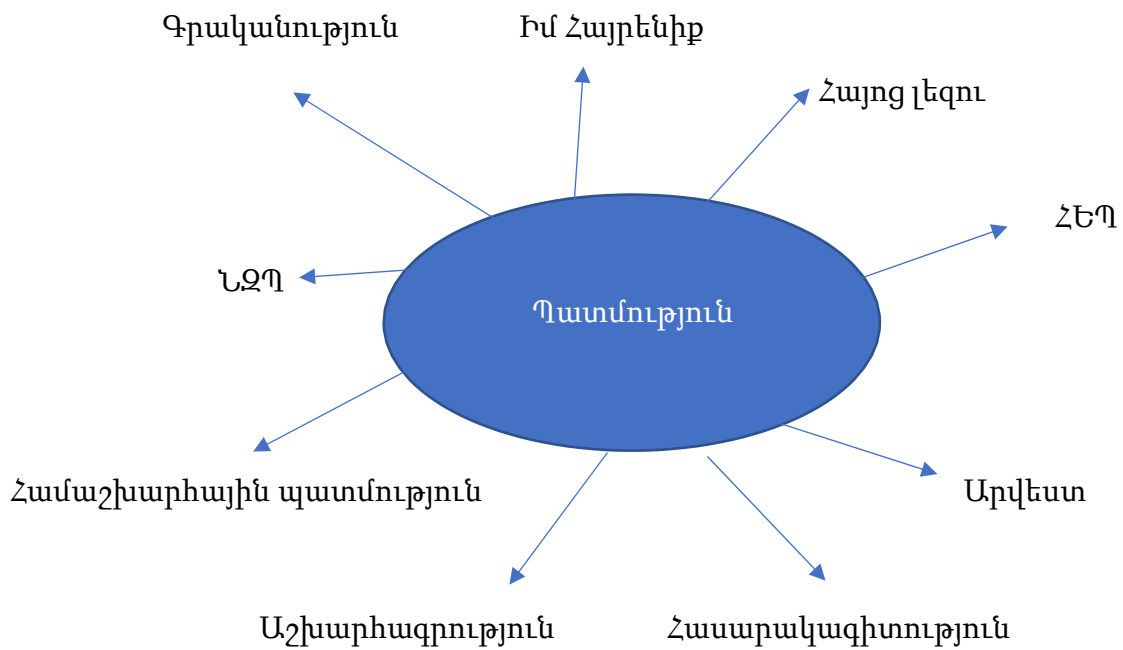
- բացահայտեցին գեղեցիկը ընկալելու ընդունակություններ

- լցվեցին հայրենասիրությամբ և քաջությամբ
- կարողացան արդիականացնել թեման:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կատարված հետազոտությունների և դիտարկումների արդյունքների ամփոփմամբ կարելի է եզրակացնել, որ`

- Պլանավորելով կրթական գործունեության արդյունքները, կրթության որակը իրականացվել է կրթական գործունեության վերլուծության հիման վրա: Վերլուծությունը պետք է հաշվի առնի ինչպես դրական, այնպես էլ բացասական գործոնները, վերլուծության արդյունքը հետադարձ կապն է ուսումնական գործընթացից: Ուսումնական գործընթացի ուղղումն իրականացվել է ուսուցչի մեթոդական աշխատանքի, տարբերակման` ըստ իրենց կարողությունների, գիտելիքների որակի, սովորելու կարողության, հոբբիների, միջառարկայական առաջադրանքների բնույթի:
- Հետազոտության արդյունքում պարզվել է, որ միջառարկայական ինտեգրման ներդրումը կրթական գործընթացում միջառարկայական առաջադրանքների հիման վրա բարելավում է կրթության որակը:
- Կրթական գործընթացում միջառարկայական առաջադրանքների ներդրումը հնարավոր է կրթության հումանիստական անհատականության վրա հիմնված պարադիգմի ներդրման պայմանով, որն ուղղված է ստեղծագործական, բարեգործական ուսումնական մթնոլորտի ստեղծմանը: Այս պարադիգմայի շրջանակներում անձը ձեռք է բերում գիտական գիտելիքների համակարգ, գործնական հմտություններ և մտավոր և ճանաչողական գործունեության զարգացման հարակից մակարդակ, բարոյական և գեղագիտական մշակույթ, որոնք որոշում են սոցիալական կերպարը և անհատական կրթությունը:
- Միջառարկայական կապերն ունեն կրթական, կրթական և մեթոդական գործառույթներ, որոնք թույլ են տալիս լուծել նախնական մասնագիտական ուսուցման, տարբերակված ուսուցման, վերապատրաստման և կրթության համակարգչայինացման խնդիրները, ստեղծել ստեղծագործական մթնոլորտ և զարգացնել անկախության հմտություններ:

Միջառարկայական կապերը զարգացնում է սովորողի աշխարհաճանաչումը, ձևավորում և հարստացնում է արժեհամակարգը: Նպաստում է սովորողի արժեքների, գիտելիքի, հմտությունների և կարողունակությունների բացահայտմանը, ձևավորմանը և կյանքում գործնական կիրառմանը:

Սովորողի մոտ զարգացնում է քննադատական մտածողությունը, վերլուծական կարողությունը և ձևավորում ազգային և համամարդկային արժեքներ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. «Ինտեգրումը կրթական գործընթացում» - Փնջոյան Տ.-2018թ.
2. Մելանյա Աստվածատրյան, Անահիտ Արնաուդյան, Սիրամարգ Վարդումյան, Իգարելա Օհանովա, Ռուբեն Պետրոսյան, Լենա Երեմյան, «Ինտեգրված թեմատիկ միավորներ», Երևան, 2003թ., 256 էջ:
3. «Анализ современного урока» С.В. Кульневич, Т.П. Лакоценина.
4. Браже Т.Г. Интеграция предметов в современной школе. //Литература в школе. № 5, 1996, с.59-63.
5. Данилюк А. Я. Учебный предмет как интегрированная система. // Педагогика, №4, 1997, с. 89-92.
6. Зверев Д.И., Взаимная связь учебных предметов, М., Знание, 1977 с. 64-69.
7. Коложвари И., Сеченикова Л. Как организовать интегрированный урок? //Народное образование 1996, № 1, с. 47-51.
8. Чепиков М.Г. Интеграция науки, М., Мысль, 1988, 135 с.